

Стаття надійшла до редакції 26.04.18 р.

*Гусар А.В., асист.,  
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, Київ*

## **ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЕ И ЛИНГВОСЕМИОТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ВЕРБАЛИЗАЦИИ ДРЕВНЕСКАНДИНАВСКОГО КОНЦЕПТА БИТВА В СОВРЕМЕННОМ АНГЛОЯЗЫЧНОМ МУЗЫКАЛЬНОМ ДИСКУРСЕ**

*В статье проанализированы языковые средства воплощения древнескандинавского концепта БИТВА в современном англоязычном песенном дискурсе. Продемонстрировано, как потомки древних культур переосмысливают лингвокультурное наследие своих предков.*

**Ключевые слова:** древнескандинавский концепт, песенный дискурс, концепт битва, концептуальный кластер, музыкальный дискурс.

*Gusar A.V.  
Taras Shevchenko National University of Kyiv*

## **LINGUOCULTURAL AND LINGUOSEMIOTIC FEATURES OF VERBALIZATION OF THE MYTHIC CONCEPT BATTLE IN MODERN ENGLISH-LANGUAGE MUSICAL DISCOURSE**

*The article analyses the linguistic means of embodiment of the mythic concept BATTLE in modern English-language song discourse. It has been shown how the descendants of ancient cultures reinterpret the linguistic and cultural heritage of their ancestors.*

**Keywords:** the mythic concept, song discourse, concept battle, conceptual cluster, musical discourse.

УДК 81'27

*Заверткіна Ю.Б., студ.  
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ*

## **СТРУКТУРНО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЇ АНГЛОМОВНОГО ГАЗЕТНОГО ДИСКУРСУ**

*Статтю присвячено особливостям перекладу фразеологічних одиниць англomовного газетного дискурсу. Досліджено основні шляхи відтворення субстантивних, ад'єктивних, адвербіальних та дієслівних фразеологізмів українською мовою. Здійснено спробу виділення найпродуктивніших моделей та способів перекладу ФО.*

**Ключові слова:** фразеологічні одиниці (ФО), газетний дискурс, переклад, модель, спосіб.

Газетні матеріали – це надзвичайно багате джерело для дослідження різноманітних мовних явищ, серед яких фразеологічні одиниці (ФО) складають невід'ємну частину. Актуальність дослідження фразеологізмів, які утворилися та потрапили

на шпальти газет, зумовлюється великою зацікавленістю періодичними виданнями як одним із засобів (поряд з іншими ЗМІ) впливу на широку читацьку аудиторію та формування громадської думки. ФО набувають певного смислового навантаження та функціональних особливостей і належать до одного з найефективніших мовних засобів [1, с. 55-56].

Найчастіше в газетному дискурсі зустрічаються номінативні фразеологізми, тобто ті, які позначають предмет, явище, дію, стан, якість. Спираючись на класифікацію М.Т. Демського, за лексико-граматичним значенням виділяють: субстантивні (виконують роль іменників), ад'єктивні (виконують роль прикметників), адвербіальні (виконують роль прислівників) та дієслівні (виконують роль дієслів) [2, с. 21-23].

Найпродуктивнішою моделлю перекладу **субстантивних ФО** з підрядною структурою компонентів є “препозитивне означення + іменник”: *a man in the street* – звичайна людина; *the creek without a paddle* – скрутне становище, *a man behind the throne* – ціпий кардинал.

*Julian Leidman on the Current Coin Market* – Джуліан Лейдман: найпоширеніші думки на ринку.

*College Literature: return of Damon and Pythias* – Університетська література: повернення вірних друзів.

Перекладач також може змінювати порядок слів. Наприклад, *страх панічний*, з огляду на свій стиль чи для більшого виділення значення ФО. Проте у публіцистиці це трапляється значно рідше, ніж в художній літературі [3, с. 87].

Іноді, при перекладі субстантивних ФО з підрядною структурою компонентів, модель побудови зберігається, а сама ФО заміщується на українську реалію для кращого сприйняття цільовою аудиторією:

*It appears that being a Jack of all trades does not necessarily mean one can cope on the development market* – Здається, що навіть майстер на всі руки не обов'язково зможе впоратися з розвитком ринку.

Щодо субстантивних ФО із сурядною структурою компонентів, то вони зустрічаються значно частіше, ніж ті, котрі належать до попереднього підтипу. Такі ФО мають у собі декілька рівноправних компонентів, пов'язаних між собою сполучником сурядності. У цій категорії існує кілька типів зв'язку між компонентами, а саме: поєднувальний (*a lick and a promise* – робота наживиджурч; *Darby and Joan* – закохане подружжя похилого віку; *Jack and Gill* – хлопець та дівчина), поєднувально-протиставний (*give and take* – взаємовигідна угода), протиставний (*neither fish, flesh, fowl nor good red herring* – ні риба ні м'ясо) та причинно-наслідковий (*a touch and go situation* – критичне становище). З вищезазначених прикладів спостерігаємо, що іноді процес “декодування-переклад-синтез” призводить до втрати як структури, так і образності вислову. Через різницю мовних систем такі втрати часто є неминучими, і тоді перекладач змушений вдаватися до описового перекладу.

При перекладі **ад'єктивних ФО** українською мовою відбувається зміна їхньої структури. Можемо виділити декілька підтипів таких ФО.

До першого віднесемо ФО з підрядною структурою некомпаративного типу [4, с. 125]. У цьому підтипі в процесі перекладу найчастіше втрачається сама ФО, і

перекладеним варіантом виступають прикметники: *full of beans* – *життєрадісний*; *quick on the trigger* – *імпульсивний*.

До другого належать ФО із сурядною структурою некомпаративного типу. Тут, як правило, застосовуємо описовий переклад (*it is more than just a common or garden insult* – *це більше, ніж звичайна образа*) або вживаємо прикметник, який найточніше передає сенс ФО (*fair and square* – *чесний*).

Третій підтип ад'єктивних ФО включає в себе компаративні ФО, де перший компонент має буквально значення: *as cool as a cucumber* – *холодний як лід*. При перекладі найчастіше вживаємо еквівалент, якщо такий існує, або ж прикметник із найближчим значенням. Іноді можливі два варіанти перекладу: *as hard as a bone* – *твердий як камінь* або *безжалісний, жорстокий*.

Якщо порівняти ФО *as right as rain* та *as right as rivet*, приходимо до висновку, що обидва мають спільне значення: *у гарному стані, у повному порядку, цілий та неушкоджений*. Фразеологізм *as right as rain* має ще додаткове значення *абсолютно правильний*, яке відсутнє у *as right as rivet*. Отже, ми не можемо розцінювати ці ФО як ідентичні, тому однаковий переклад можливий лише в тому разі, коли семантичне поле обох ФО співпадає [5, с. 49].

Ад'єктивні порівняння виступають у реченні постпозитивним означенням, а їхня функція співпадає з функцією означення, проте для ад'єктивних порівнянь постпозитивне використання є нормою, а препозитивне – відхиленням від норми, стилістичним прийомом.

Серед **адвербіальних ФО** виділяють одновершинні фразеологізми та ФО з підрядною та сурядною структурами.

До першого підтипу відносяться ФО, які складаються з прийменника, сполучника та повнозначного слова. При створенні таких ФО найчастіше використовуються прийменники *at, by, in, of*: *by dint of* – *шляхом*. В українській мові такі ФО, як правило, передаються прислівниками *занадто, набагато, безцеремонно, тихо, потайки, ледве* тощо. Більшість адвербіальних ФО з підрядною структурою мають повні фразеологічні відповідники в українській мові: *at the very nick of time* – *в останню хвилину*; *like a cat on hot bricks* – *сам не в собі*. Щодо адвербіальних ФО із сурядним зв'язком, сюди належать дві моделі: поєднання сполучником сурядності двох прийменників (*over and over* – *знову та знову*; *by and by* – *з плином часу*) та поєднання двох однакових іменників із препозитивними означеннями (*from one year to another year* – *з року в рік*).

З вищенаведених ФО помітно, що порівняно з англійською мовою в українській частотність вживання прийменників є значно меншою, що пояснюється наявністю відмінкового керування. Саме завдяки цьому факту українські фразеологізми мають менш нагромаджену структуру і є більш гнучкими у мовленні. Незважаючи на розбіжності між структурами мов, моделі побудови адвербіальних ФО досить часто співпадають.

Останнім розрядом із чотирьох є **дієслівні ФО**. Їхня характерна особливість – це подвійність функції, яку вони виконують у мові: номінативна (якщо дієслово вжите в інфінітиві) чи комунікативна (якщо дієслово вжите в особовій формі будь-якого часу). Такі ФО бувають одновершинними, з підрядною та сурядною структурою компонентів.

Перший підтип складається з дієслова-зв'язки та предикативного члена, де останній може приєднуватися за допомогою прийменника: *to go to press* – *надходити до друку*. Дуже часто роль англійських прийменників в українській мові виконує відмінкове керування: *to ice up* – *покривати снігом*.

Другий підтип має підрядну структуру: *to drop a brick* – *зробити помилку*. Спостерігаємо відтворення будови та залежності компонентів у перекладі. Деякі ФО цього підтипу складаються з головного члена, вираженого дієсловом, і залежної частини з дієсловом в особовій формі. Вони завжди мають підрядну структуру компонентів і часто використовують слово *like*: *to get on like a house on fire* – *дуже швидко знайти спільну мову*. Як правило, перший компонент у таких ФО має пряме значення, інші – переосмислене. В українській мові вони часто перекладаються за тією ж моделлю: *to work like a horse* – *працювати як кінь*.

Дієслівні ФО із сурядною структурою часто мають еквівалент в українській мові: *sink or swim* – *пан чи пропав*; *stand or fall* – *усе або нічого*.

У цій статті здійснено спробу проаналізувати чотири основні розряди фразеологічних одиниць англословного газетного дискурсу для ідентифікування найпродуктивніших моделей та способів перекладу ФО українською мовою. Нами було виявлено, що структурно-граматичні особливості ФО англійської мови впливають на способи перекладу ФО українською мовою, а еквівалентне відтворення ФО без втрати образності та структури в мові перекладу (МП) можливе, як правило, лише тоді, коли подібна фразеологічна модель вже існує в МП. В інших випадках вдаємося до описового перекладу або ж намагаємося максимально підлаштувати структуру перекладеної ФО до ФО оригіналу з мінімальними семантичними втратами.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гнатюк Н.Г. Нові фразеологічні моделі в сучасному газетному дискурсі та проблеми їх відтворення при перекладі (на матеріалі англійської преси): зб. наук. пр. – К. : КНЛУ, 2003. – Вип.7. – с. 55-56. 2. Демський М.Т. Українські фраземи й особливості їх творення [Текст] / М.Т. Демський. – Львів : Просвіта, 1994. – 64 с. 3. Галинська О.М. Лінгвокультурна інформація англійських та українських інтертекстуальних фразеологізмів [Текст] : монографія / О.М. Галинська. – Кіровоград : Лисенко В. Ф. [вид.], 2013. – 275 с. 4. Тарасова А.В. Відтворення англійських компаративних фразеологізмів в українських перекладах: дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / Тарасова Анастасія Владиславівна. – Херсон, 2017. – 226 с. 5. Hoffmann S. Current Issues in Phraseology / S. Hoffmann, B. Fischer-Starcke, A. Sand. – John Benjamins Publishing Company, 2015. – 166 p.

### ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. *Financial Times*, Japan and ECB rate decisions, China's National People's Congress, 4 March 2018 [electronic resource]. – Access mode from 11.03.2018: <https://www.ft.com/content/0e8f59d8-1d3d-11e8-956a-43db76e69936>. 2. *The Herald Tribune*, 2017 Hurricane Guide, 30 May 2017 [electronic resource]. – Access mode from 04.11.2017: <http://www.heraldtribune.com/news/20170530/2017-hurricane-guide>. 3. Kunin A.V. English-Russian dictionary of idioms/ A.V. Kunin – М., Международные отношения, 2005. – 2503 с.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2018.

Заверткина Ю.Б., студ.,  
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

## СТРУКТУРНО-ГРАММАТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ФРАЗЕОЛОГИИ В АНГЛОЯЗЫЧНОМ ГАЗЕТНОМ ДИСКУРСЕ

*Статья посвящена особенностям перевода фразеологических единиц в англоязычном газетном дискурсе. Исследованы основные способы перевода субстантивных, адъективных, адвербиальных и глагольных фразеологизмов с английского на украинский язык. Осуществлена попытка выделения наиболее продуктивных моделей и способов перевода фразеологических единиц.*

**Ключевые слова:** фразеологические единицы, газетный дискурс, перевод, модель, способ.

Zavertkina Y.B., student  
Taras Shevchenko National University of Kyiv

## STRUCTURAL AND GRAMMATICAL SPECIFICS OF PHRASEOLOGICAL UNITS TRANSLATION IN ENGLISH NEWSPAPER DISCOURSE

*The article is devoted to the specifics of phraseological units translation in the English newspaper discourse. Approaches to translating nominal, adjectival, adverbial and verbal phraseological units from English into Ukrainian have been explored. A step has been made towards defining the most productive translation models and approaches.*

**Keywords:** phraseological units, newspaper discourse, translation, model, approach.

УДК 004.738.5:004.7(045)

Іванова А.В., студ.,  
Борисович О.В., к. філол. н.  
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

## ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСОБИ САМОПРЕЗЕНТАЦІЇ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

*У статті розглядаються лінгвістичні засоби самопрезентації та самореклами у популярних соціальних мережах Instagram та Facebook. Увагу приділено технікам самопрезентації та самореклами з лінгвістичного погляду та поширеним стилістичним засобам. Стаття спрятається на аналіз вербальних засобів самовираження.*

**Ключові слова:** лінгвістичні засоби, соціальні мережі, стратегії самопрезентації та самореклами, вербальні засоби самовираження.

The **purpose** of this article is to find out what images of themselves users of Facebook and Instagram try to create through verbal means of self-expression, such as photo captions, posts, and comments on other users' content. This way, the **subject** of the article is self-representation, whereas its **object** comprises linguistic means of self-representation in social networks.